

Марио Луци

НЕПОМИЧНОСТ ПРОМЕНЕ

У КУЋИ ДРУГАРИЦЕ ИЗ ДЕТИЊСТВА, Н-Е

Ветар је опори ветар коризме,
јечи у пукотинама, испод прагова,
фијуче у освојеним собама, бежи:
вани кида, парче по парче, траке
звезда падалица, зашуми ли нека
заплетена у нити и затрепери,
гони је, граби је из досаде.

Ја сам овде, лице у једној соби,
човек у закутку једне куће, слушам
пуцкетање ватре, срце како
убрзава рад, седим, ишчекујем.
Где си ти? нема ни трага...
Погледам ли овде махнитост и у даљини
траву, сиво сиромаштво планина.

ПУПОЉАК

Шта ти то крв шапуће у уху и на слепоочницама
док се кроз шуму проноси
још увек сув фебруарски глас
једног живота што изнова креће и туробан

јеца у бесаним зверима, комеша се
у мору и онкрај мора у богатим и страним
земљама где се на време у стакленом
ковчегу факир буди између поскока?

Док се смењују месеци у опору пролеће
неки потмули ветар позива на труд,
кроз кишну ноћ, семена
и исцрпене коренове и пањеве. Доба је
кад дува у пепео, оживљава
уснуле искре, из старих
рана ослобађа крв. Свуда околу
позната стабла доносе стране цветове.

Поново видим своје жене, своје ближње,
између њих време, ветар, досаду.

НА ОБАЛИ

Пристанишни мостови збацују налете валова,
чак се и морски вук склонио у себе.
Шта радиш? Досипам уље у уљаницу,
држим будном собу у којој боравим
необавештен о теби и твојим ближњима.

Расута дружина окушља се,
пребројава након олује.
Где си ти? Надам ти се у некој луци...
Човек са светионика извози чамац,
испитује, извиђа, креће ка пучини.
И време и море имају такве паузе.

КАО ШТО ТРЕБА

Зашто да долазиш издалека
и слепим летом улазиш у маглу
где чак и птице, од гране
до гране, губе траг гнезда?

Живот се одвија као што треба,
шири се у хиљаде поточића. Мајка
ломи хлеб крај деце, распаљује
ватру, дан протиче масиван,
и досадан, долази странац, одлази,
пада снег, све је светло или ситна
киша, поткрај зиме, дави боје,
натапа ципеле и одела, пада ноћ.

Мало, али других знакова нема.

ЦРНО

И, ево, стиже ноћ, кад се из дубине простора помаља лице земље, рашчупано, непроходно, које морамо тешпити ми нашим тужним бдењем и слабашна светла градског свода.

Ветар из црних и љубичастих амбиса узбуркава спарушене баште, проноси јецаје улицама мачака, растреса климаве шалоне – ко се из заклона усуди да погледа, види ветар, светионик, пијанце.

Кажеш, шта ми је донео овај дан?
ништа или мало више него што нам у данима тешким, упорним, показује или скрива завеса кише што се једнако отвара и затвара:
стабла, фрагменте града, приколице, лица, кишу у киши, дим.

КАО ШТО ТИ ХОЋЕШ

Северац ломи иловачу,
стеже, набија обрадиву земљу,
дражи воду у коритима, оставља пободене мотике, плугове заустављене на њивама. Изађе ли ко по дрва, било да с муком хода или застане утрну испод капуљаче и огртача, стиска зубе. У соби једнако влада тишина немог сведока снега, кише, дима, непомичности промене.

Овде сам, сатављам шишарке у ватру, ослањам ухо да чујем како дрхте окна – без мира, без стрепње. А ти, што због давног обећања долазиш да заузмеш место устуљено од бола,
не губи наду ни у мене ни у себе, претражи околину куће, пронађи сиве звекире врата.
Мало-помало мера се навршила,

мало-помало, као што ти
хоћеш, самоћа се прелива,
дођи и уђи, поцрпи спуштених руку.

Ово је дан овогодишње зиме,
један дан, дан нашег живота.

ДУЖ РЕКЕ

Ко изађе вани, види неочекиване знаке,
закрпе од снега на брдима. Ускршња
студен окрутна је с цвећем,
уназађује слабе, болесне,
изгубивши наду
трну иза шалова и крагни.

Ако те сретнем, биће то случајно,
следим корито ове хладне реке
што се увлачи између барака и хумки.
То су места где луталица, флаутиста,
бацач ножева, распаљује
ватру, испружа руке на трен,
пада у сан; где старац крај јаза
одвезује пса и мотри у бујицу
док човек на шлепу претражује
дно шгапом, сатима,
све док у кућерцима
сијају лампе на столовима.

Пејзаж је типично људски,
али због одсуства љубави
указује се растављен и стран.
Ти како тумараш сама.
Светлије је него икад, патња
продире у патњу других
или је залуд
– хтео бих само, не као хладна река,
као ватра да саопштава.

Љубав, тешка да се понесе,
тешка да се прими. Ако се одважи,
бива смућена, осети студен гује,
не усуди ли се, скреће неостварена,
притиска кроз године, кроз животе.
Река тече, разузлава своје брзаке,
породица окушљена крај вечере
гори од нестрпљења, дели јело.
Грми, зароси кишица. Расте трава.

КРЧМА

Јесен бруси планине, на ветру
пуцкетају комади скамењене масти,
из пећи се шири дим од прућа
и излива између кућа и страћара.
Иза ових сам окана крчме,
неко ког само ефемерно име
издваја, гледам. Јутро протиче,
продире полако у ћумез. Крчмар
броји, исписује четвртак на мермеру,
жена је у послу око ватре, зажмири
према вратима кад уђе клијент.

Пратим светло како се премешта, ветар;
чекам да неко сврати
у журби, седне на ове клупе.
Криволовац, ко би се други обрео
у овим суморним пределима,
где зечеви наједном севну?
или трговачки путник, ако би зашао
чак овамо, обилазећи сајмове
и тржнице околних села?
Других нема. Ко дође,
доноси и потражује вести, крепи се,
одлази по олуји, нестаје.

Траје само зveckање климавог посуђа:
гледам у правцу шикаре и тамо, у даљину,
где једино овца прави сенку,
држим се између прошлости и садашњости,
како приличи, или колико срце истрпи.

ПОВОДОМ ЧЕТРДЕСЕТОГ РОЂЕНДАНА

Мисао ме прати у овој тамној вароши
где хуји ветар висоравни и скок
чиопе у воду пресеца у даљини
танану нит планинског венца.

Ускоро ће четрдесет година жудње,
досаде, изненадних радости, брзих
као што је у марту брз замах ветра
што разноси светлост и кишу, те оклевања
одвајања пружених руку од драгих људи,
драгих места, старих навика прекинутих
наједном, које сада мораш разумети.
Стабло бола растреса гране...

Дижу се године за мојим леђима
као јата. Но, не беше залуд, овај посао
мора обавити свако и сви заједно,
и живи и мртви – продирати у тамни
свет сјајним улицама и тунелима
густим од ефемерних сусрета и губитака,
из љубави у љубав или ка једној само,
што се преноси с оца на сина,
док се све напоследку не разбистри.

Изрекавши ово, могу да се запутим
одаслат у вечно саприсуство
свега у животу и смрти,
да ишчезнем у праху и ватри
ако ватра након пламена још траје.

НОЋ УМИВА УМ

Ноћ умива ум.

Мало доцније ту смо као што знаш,
поворка душа дуж оквира,
ко спреман на скок, ко скоро окован.

Неко на страници мора
повлачи знак живота, забија тачку.
Ретко понеки галеб укаже се.

МАРИО ЛУЦИ (MARIO LUZI) рођен је 20. октобра 1914. у Кастелу (Фиренца). Једна је од кључних фигура италијанске поезије XX века и главни представник фирентинског херметизма. Студирао је књижевност. Прву књигу, *Барка*, објавио је 1935. Потом следе *Ноћно дошаће* (1940), *Здравица* (1946) и *Гошћичка белешница* (1947), које представљају Луцијеву рану и најхерметичнију фазу. Након рата излазе *Рапи њлодови њуститње* (1952), *Част њистине* (1957), *С дна њоља* (1965), *У мајми* (1963), *На невидљивим њемељима* (1971), *На вајри копњроверзије* (1978), *За крићтење наших фратменаја* (1985). Преводио је Колрица, француску поезију, Расина, Шекспира. Аутор је великог броја студија и есеја.

За раног Луција поезија је трансцендентно искуство, говор о нечему што се не може саопштити јасним »обичним« језиком. Лирски субјекат пролази кроз мистично (посекад религиозно) искуство, ослобођен емпиријских квалитета реалности и историје, или, боље речено, сукобљен са њима. Кад ишчезне емпиријско Ја, језик више не имсунје, он објављује мистични доживљај помоћу симбола и аналогија и у сфери апсолутног надилази акцидентално и контингентно. Реч је о трансценденцији као испристајању на свет. Ова поезија није представљање света, нити његов израз, будући у сукобу са њиме, то је »поезија у расцепу а не поезија о расцепу«. Након рата Луцијев говор постаје више меланхоличан, иешто отворенији, заправо говор отуђеног субјекта пред »пустом зсмљом«, страном и растављеном стварношћу. Природа, или *идеја* природе, није више лепа, не заноси, указује се хладна, сува, металиа пустиња, свет распршених илузија, Луцијева *пейомичност ѡрмене*.

Превод са италијанског и белска: Дсјан Илић